

GÖZLEMCİNİN NOT DEFTERİ

Faruk Türkoğlu

ftrukoglu763@gmail.com

Büyüme oranını yükseltmek, cari işlemler açığını azaltmak ve her yıl liselerden ve yükseköğretim kurumlarından mezun olan 2.7 milyon gence iş bulmak ancak tüm sanayi dallarında bir yatırım seferberliği başlatılması ile mümkün olabilir.

Geçen yüzyılda ekonomilerin büyüme oranları yükseldiğinde işsizlik oranı geriler, ekonominin durgunluk veya daralma dönemlerinde yükseldi. Son yıllarda ise ekonominin büyümesine rağmen işsizlik oranı yerinde saymaya başladı. Bunun bir nedeni teknolojinin ilerlemesi oldu. Örneğin bankacılıkta telefon ve internet bankacılığı ile ATM'lerin kullanımı gişe memurlarının emeğine duyulan ihtiyacı azalttı.

İşsizlik oranlarının büyüme dönemlerinde bile düşmemesinin diğer nedeni sektörel önceliklerin değişmesi oldu. 1980 ile 2000 arasında finans sektörünün öncelik kazanması ve 2000 yılı sonrasında ise rant ve prestije yönelik altyapı yatırımlarına ağırlık tanınması, sanayi yatırımlarının artış ivmesini zayıflattı.

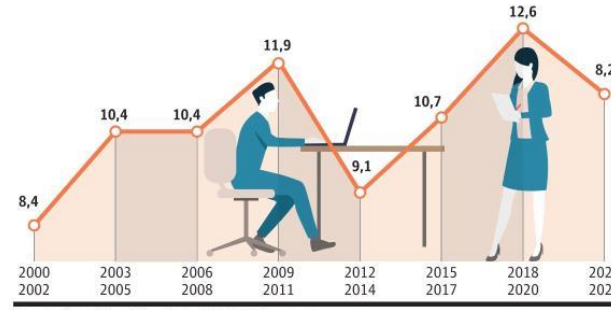
Özel sektör girişimcilerinin tüketim mali üretimine yönelmesi ve devletin sanayiden çekilmesi de istihdam üzerinde olumsuz etki yaptı. Bu süreçte ara malları ve bazı önemli girdi ihtiyacı ithalatla karşılandı. Bazı girdilerin ve ara mallarının ithal edilmesi bize ürün satan ülkede istihdamı artırırken, Türkiye'de işsizlik oranını yükseltti. Grafikte görüldüğü gibi son 20 yılda işsizlik oranları çoğunlukla çift haneli oldu. 20 yılın işsizlik oranlarının aritmetik ortalama ile hesaplanan değeri ise yüzde 10,88'e yükseldi.

Sanayi yatırımlarındaki istihdam bereketi

İşsizliği azaltmak için yeni yol ve yöntemler arayan ekonomi yönetimleri çözümü sanayi yatırımlarını artırmakta buldu. Çünkü sanayi

İşsizlik oranını sanayi yatırımları düşürür

Üçer yıllık dönemlere göre ortalama işsizlik oranları

Kaynak: Strateji ve Bütçe Başkanlığı Yıllık Programlar

Not: 2023 yılı için 2023 Programı'ndaki hedef esas alınmıştır

dallarının herhangi birinde kurulan bir fabrika hem inşaat sırasında hem de üretim aşamasında istihdam yaratıyordu. Yıllar geçtikçe bu artış, ekonominin tabanına yayılıyor yeni iş kapıları açıyordu. Bu olumlu etki ile bazı örnekler şunlar oldu:

►Karabük Demir-Çelik Fabrikası, 1939'da üretime başladıktan sonra 50'li yıllarda girişimciler o dönemde ilçe olan bu yerleşim yerinde haddehane ve benzeri küçük veya orta büyüklükteki işletmeler kurdu. Bu işletmelerden elde edilen sermaye birikimi, ark ocağı ile çalışan büyük demir-çelik fabrikalarına yatırıldı. Girişimcilerin tevisi ve modernleştirme yatırımları ile büyüttükleri işletmeler **İstanbul Sanayi Odası**'nın 500 Büyük Şirket listelerine girdi ve istihdam imkânlarını artırdı. Ark ocaklı demir-çelik tesislerinin üretimini girdi olarak kullanan çok sayıda madeni eşya şirketi de işçinin faaliyetini sürdürmesini ve binlerce kişinin iş bulmasını sağladı. İstihdamın zaman içinde dalga dalga artması olayı Ereğli Demir Çelik ve İskenderun Demir Çelik tesislerinin çevresinde de yaşandı.

►Alman şirketi Mannesmann ve Sümerbank'ın ortaklığı ile İzmit'te 1955 yılında kurulan boru fabrikası uzun yıllar boyunca ülke ihtiyacının önemli bir bölümünü karşıladı. İzmit'teki fabrikanın yöneticileri, mühendisleri ve fabrika ürünlerini pazarlayan iş insanları sonraki on yıllarda yeni boru fabrikalarının kurucuları ve yöneticileri, boru ticarethanelerinin sahipleri oldu.

Kurulan her yeni işyeri de işsizliğin azaltılmasına kendi çapında katkıda bulundu.

►Timur İmrağ adlı iş insanı, 1968'de kurduğu İmbat Makine Sanayisi şirketinde plastik enjeksiyon makineleri üretiyordu. İmrağ, bu üretim dalı ile ilgilenen genç girişimcileri rakipleri gibi görmedi, onlara teknik destek verip her konuda yol gösterdi. İmrağ tam 60 kişinin plastik makineleri dalında, başarılı bir sanayici veya tüccar olmasına ve çok sayıda işçiyi istihdam etmesini sağladı.

Prestij kazanmaya ve ranta yönelik olan ve ihtiyaç belirgin hale gelmeden başlanan altyapı yatırımları ise yapım sürecinde istihdam sağladı ama hizmete girdikten sonra istihdam açısından kısır kaldı.

Sanayi genç nüfusa iş kapısı açar

Genç nüfusta işsizlik oranının yüzde 20 dolayında yükselmesi ile ortaya çıkan genç işsizlik sorununu özel sektörün ve gerektiğinde kamu sektörünün başlatacağı sanayi yatırımları çözebilir. Kurulacak her fabrika, girdi üretecek yan sanayi kuruluşlarının da faaliyete geçmesini sağlar. Sanayi merkezlerinde finans ve ulaştırma faaliyetleri de canlanır.

Sanayi sektöründe yeni yatırımlara başlanmadığı takdirde, 2022 yılında normal liselerden, mesleki ve teknik öğretim liselerinden, yükseköğretim kurumlarından mezun olan toplam 2 milyon 712 bin 943 gencin iş bulması zorlaşır.

Yükseköğretim kurumlarından geçen yıl mezun olan 1 milyon 167

bin 119 gencin işsiz geçen her günü ekonominin kayıp hanesine yazılır.

Genç işsizlik sorunu, fakülte ve yüksek okullardan mezun olanların yüzde 52,5'ini oluşturarak erkekleri geçen genç kadınların Cumhuriyet'in yüzüncü yılına sundukları bu armağanın anlamını kaybetmesine yol açar.

Sanayi yatırımları yeniden önem kazandı

2015 yılı sonrasında zengin veya yoksul tüm ülkelerde sanayi dalları yeniden gözde oldu. Zengin ülkelerde işsizliğin artması ve sanayi merkezlerinin ıssızlaşması, yeniden sanayileşme eğilimini güçlendirdi. Diğer bir nedeni ise geçmiş on yıllarda düşük ücret ülkelerinde kurulan fabrikaların zengin ülkelerin, üretim sırasında elde edilen İngilizcede know-how denen örtük üretim bilgisinden yoksun kalmaları oluşturdu. Bu yoksunluk ürünün inovasyonlarla geliştirilmesini zorlaştırdı. Bu süreç sonunda Doğu Asya ülkeleri bazı yüksek teknolojili ürünlerin üretiminde gelişmiş ülkelere yetişti. Fason üretimin bu tuzağına düşen zengin ülkeler, deniz aşırı ülkelerde faaliyet gösteren şirketlerine "yuvaya dönüş" çağrısını yapmaya başladı. 1980 sonrasında IMF ve Dünya Bankası aracılığı ile 1980 arasında IMF ve Dünya Bankası aracılığı ile gelişmekte olan ülkeleri bu arada Türkiye'yi serbest ticaret ilkesini uygulamaya zorlayan zengin ülkeler bir U dönüşü ile koruyucu önlemleri ve yüksek gümrük vergilerine yürürlüğe geçirdi.

Gelişmekte olan ülkeler ise toplam faktör verimliliği diğer sektörlerden daha yüksek olan ve daha fazla işçiyi iş bulma imkânı sağlayan sanayi yatırımlarını hızlandırmaya yolunu seçti.

Türkiye'de ise deprem konutu ve sosyal konut inşaatının gerekliliğini kimse tartışma konusu yapamaz. Ancak sanayi yatırımları ile yüksek tutarda harcama gerektiren ve garanti ödemesi riski yüksek olan altyapı yatırımları arasında bir tercih yapılması gerektiğinde muhakkak sanayi yatırımlarının seçilmesi gerekir.

HISIAD'dan İSO Başkanı'na Hayırlı Olsun Ziyareti

HISIAD, İSO Başkanı Erdal BAHCIVAN'a hayırlı olsun ziyareti gerçekleştirerek plaket takdim etti.

Hırdavat sektörünün aktörlerini tek çatı altında buluşturan Türkiye'nin en büyük hırdavat platformu HISIAD, (Hırdavat Sanayici ve İşadamları Derneği) sektörün tüm paydaşlarını en etkin şekilde temsil etmeyi sürdürüyor. Bu kapsamda HISIAD yönetimi geçtiğimiz seçimde oy çokluğuyla yeniden başkan seçilen İSO Başkanı Erdal BAHCIVAN'ı makamında ziyaret etti. HISIAD Yönetim Kurulu Başkanı Çetin TECDELIOĞLU başkanlığındaki heyette İSO Meclis Üyesi ve aynı zamanda HISIAD Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı olan Cemil TAYMAN ile HISIAD Başkan Yardımcısı Tarkan

DOĞAN, HISIAD Yönetim Kurulu Üyeleri Gökhan KOCABAŞ, Ercan ÖZGEN, Bülent YEŞİLKAYA, S. Sedat YAPAR, Mahmut ÇODUR ve HISIAD Genel Sekreteri Akın TÜRKÖĞLU yer aldı.

Ziyaret sırasında Erdal BAHCIVAN ile hırdavat sanayisinin içerisinde bulunduğu güncel gelişmeler üzerine değerlendirmelerde bulunuldu. Hırdavat sanayisinin Türkiye ekonomisi içerisinde çok önemli bir ihracat kalemi olduğuna vurgu yapıldı. Ayrıca tüm ülkeyi derinden etkileyen deprem felaketi hakkında da değerlendirme ve fikir alışverişleri yapıldı.

HISIAD Başkanı Çetin TECDELIOĞLU, yeni dönem yönetimine tebrik ve başan dileklerinde bulunarak Erdal BAHCIVAN'a dernek adına plaket takdim etti.

HISIAD's (Turkish Hardware Industrialists and Businessmen Association) Good Luck Visit to the Chairman of ISO (Istanbul Chamber of Industry)

HISIAD paid a visit to the Chairman of ISO, Erdal BAHCIVAN, and presented him a plaque.